

‘Je bent een rund, als je met het parodontium stunt’

Dat Schelte Fokkema enorm gedreven is, blijkt wel uit zijn loopbaan. Hij vond zijn passie in de parodontologie en heeft zich daarin razendsnel ontwikkeld. We willen graag weten waar zijn ambities zijn ontsproten en spreken deze enthousiaste clinicus en ook docent, die de nog onopgeloste puzzel van parodontitis wil ontrafelen.

Waar is jouw passie voor de parodontologie ontstaan?

Dat gaat ver terug. Ik kwam er tijdens mijn studie Tandheelkunde achter dat voorlichting geven mij goed lag en het me meer voldoening gaf om samen met de patiënt de ziekte te bestrijden in plaats van alleen deze te repareren. Die aspecten maakten dat ik steeds meer weerzin kreeg in enkel het curatieve handelen en gedemotiveerd raakte voor de studie. Ik besloot te stoppen met tandheelkunde en begon met de opleiding tot mondhygiënist. Daarna wist ik dat ik me verder wilde verdiepen in de parodontologie en daarvoor moest ik eerst nog de studie Tandheelkunde afronden. Dit heb ik toen met veel plezier gedaan en ook tijdens het werken in de algemene praktijk heb ik genoten van de diversiteit van het vak, maar de parodontologie beviel me toch het beste.

De voorwaardelijke combinatie van preventie en curatie om het zelf herstellend vermogen van het parodontium te realiseren maakten juist de parodontologie leuk voor mij. Maar daarnaast ook de interactie met de patiënt om diens levensstijl te veranderen, want ziekte bestrijd je uiteindelijk samen. Het geeft mij dan ook veel voldoening om bij te dragen aan de mondgezondheid en de kwaliteit van leven van een patiënt.

Omdat ik heel graag wilde begrijpen wat de oorzaak van parodontale problemen zijn ben ik mij verder gaan verdiepen in de parodontologie door het volgen van de

destijds nog recent opgerichte postacademische opleiding parodontologie.

Wat maakt dat parodontitis een onopgeloste puzzel is?

Parodontitis, dat we kennen als een ontsteking aan het parodontium en gepaard gaat met verlies van de parodontale aanhechting en röntgenologische botafbraak, is multifactorieel. Dit betekent dat er meerdere factoren verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van parodontitis. Tandplaque is als etiologische factor het bekendst, maar ook al is het zeker dat tandplaque zorgt voor een ontsteking in het parodontium, de ontsteking hoeft niet altijd of bij alle mensen te leiden tot (ernstige) botafbraak en daarmee verlies van parodontale aanhechting. Deze zogenaamde vatbaarheid voor parodontitis boeide mij van begin af aan enorm en het ontrafelen van dit mysterie ofwel het oplossen van deze puzzel is voor mij een levenslange drijfveer geworden.

Ik ben dankbaar dat ik zowel klinisch als wetenschappelijk geschoold ben, zodat ik vanuit deze combinatie inzichten kan verwerven over een complexe aandoening zoals parodontitis. De kennis vanuit de literatuur paste ik toe in de praktijk, maar hoe meer praktijkervaring ik kreeg en hoe dieper ik de wetenschappelijke literatuur leerde kennen, werd het mij steeds duidelijker dat nog niet alles bekend is. Met andere woorden uit de boeken kun je niet alle kennis halen, omdat het in de wetenschap niet altijd lukt om een klinisch verschijnsel

of de pathologie te meten met een geschikte methode. Daarom is de combinatie van kliniek en wetenschap zo belangrijk om een complexe ziekte van binnenuit goed te begrijpen en te doorgronden. Ze kunnen elkaar bestuiven waardoor je betere inzichten verwerft en die vervolgens de wetenschap weer verder kunnen helpen.

De verkregen inzichten vanuit de literatuur en de toepassing ervan in de praktijk heb ik altijd graag gedeeld tijdens colleges, cursussen en congressen.

Je hebt in 2015 de Leergang Parodontologie opgezet. Was daar behoefte aan?

Al tijdens mijn opleiding tot parodontoloog begon ik deze inzichten te delen met de studenten van de mondhygiëne opleiding, waarvoor ik destijds gevraagd werd colleges te verzorgen. Ook tijdens mijn promotieperiode kreeg ik regelmatig de vraag om mijn kennis te delen, maar dat heb ik toen afgehouden omdat ik naast de promotie tegelijkertijd een praktijk aan het opzetten was.

Daarna kreeg ik echter de kans om de opgedane kennis niet alleen met de opleiding te delen maar ook met het werkveld, door het opzetten van nascholingscursussen voor mondhygiënist. Voor de opleiding Mondzorgkunde ontwikkelde ik een landelijke differentiatie minor. Hiervoor hield ik me bezig met de vraag wat mondhygiënisten nodig hebben in de initiële opleiding maar ook na hun opleiding wat betreft de parodontologie. Een thema dat ik goed kon invoelen doordat ikzelf de opleiding tot mondhygiënist heb gevolgd en ook als mondhygiënist werkzaam ben geweest in de algemene praktijk. Na succesvolle jaren dit onderwijs bij de opleidingen te hebben geleid, ben ik hiermee gestopt en kwam een nieuwe uitdaging op mijn pad om in opdracht van de NVM naast de reeds bestaande nascholingscursussen voor mondhygiënist een post Hbo-opleiding te ontwikkelen.

Deze Leergang Parodontologie is een bijna tweejarige opleiding en biedt een verdieping aan op het gebied van de klinische parodontologie om inzichten te verkrijgen evenals een beter begrip van de pathofysiologie. De core business van mondhygiënist is tot aan de dag van vandaag nog altijd de parodontologie en omdat deze taak op hun schouders ligt is de behoefte aan ver-

dieping onder mondhygiënist nog altijd hoog.

Parodontologie is binnen de tandheelkunde van oudsher het meest wetenschappelijk onderbouwd en tijdens de leergang worden dan ook de belangrijkste wetenschappelijke inzichten behandeld. Dit worden ook wel sleutelartikelen genoemd, omdat deze onderzoeken een klinisch fenomeen of belangrijk biologisch principe hebben aangetoond. Deze kennis en inzichten ondersteunen klinici enorm in het onder controle brengen van en het succesvol behandelen van parodontale problemen, die helaas binnen de reguliere opleiding onvoldoende of niet geleerd worden. Uiteindelijk is ons beroep een klinisch vak, waarvoor pragmatische vertaalslagen vanuit de wetenschappelijke literatuur belangrijk zijn, zodat de kennis succesvol omgezet kan worden in de klinische behandeling.

In het derde cohort van de Leergang Parodontologie deed er voor het eerst een tandarts mee, dat zeer succesvol was en waarmee aangetoond was dat deze scholing net zo belangrijk is voor tandartsen als voor mondhygiënist. Ook al hebben zij een andere rol binnen het mondzorgteam dan mondhygiënist en ook al behandelen zij veelal zelf geen parodontitis patiënten.

Waarom is nascholing voor tandartsen in de parodontologie belangrijk?

Mondhygiënist bedrijven vooral de parodontologie, maar tandartsen hebben de regie over de gehele tandheelkunde en daarmee ook over het parodontium. Om deze regie te kunnen voeren zal een tandarts boven de materie moeten staan en hiervoor overstijgende kennis maar vooral ook klinische inzichten moeten hebben om sturing te kunnen geven aan niet alleen het ziekteproces, maar ook het team. Als tandarts moet je de helikopterview houden en het geheel kunnen overzien en daarin de juiste beslissingen maken. Hiervoor is een goede diagnostiek cruciaal net als de juiste indicatiestelling en hiervoor is een goed begrip van wat parodontitis is en hoe je het succesvol kunt behandelen cruciaal.

Je kunt als tandarts niet weglopen voor het parodontium, want of je nu een eenvlaksrestauratie maakt of een kroon, je bent en blijft verantwoordelijk voor de kwaliteit van het parodontium wat er onder zit. Ik zeg op cursussen dan ook wel gekscherend 'je bent een rund, als je met het parodontium stunt'. Bovendien wordt de samenwerking binnen het team versterkt als de tandarts en de mondhygiënist elkaar beter begrijpen oftewel dezelfde taal spreken. Het werken samen in de praktijk wordt hierdoor leuker net als de arbeidssatisfactie, want als je de materie beter begrijpt wordt het werken prettiger. Daar wringt voor tandartsen denk ik veelal de schoen, doordat parodontitis of het parodontium onvoldoende wordt begrepen waardoor de interesse hiervoor ook minder is.

Daarom voel ik dan ook een drijfveer om ook tandartsen te ondersteunen in hun kennisontwikkeling en hen te enthousiasmeren voor de parodontologie, waardoor ze hopelijk de behoefte voelen om meer kennis te verwerven. Zodat zij wanneer de

mondhygiënist een patiënt met parodontale problemen behandeld heeft en er geen verbetering plaatsvindt, kunnen begrijpen wat hiervan de oorzaak is.

Per slot van rekening heeft iedere patiënt een parodontium en kun je bovendien het leeuwendeel van de problemen binnen je eigen praktijkzetting behandelen, maar je wilt natuurlijk wel dat deze behandelingen succesvol zijn. En als je als tandarts het spel parodontitis doorkrijgt en de spelregels goed leert kennen, wordt je werk zoveel leuker.

Samen met Dental Best Practice heb je een aantal cursussen opgezet voor de algemeen practicus. Kan je daar wat meer over vertellen.

Met de cursus Parodontologie voor de algemeen practicus wil ik een helpende hand bieden aan die tandartsen, die geen behoefte hebben aan een uitgebreid studietraject en op een laagdrempelige manier meer kennis en inzicht willen verwerven in de parodontale behandelingen. Je leert in de cursus hoe je de juiste indicatie stelt voor parodontale problemen, omdat je inzicht zult krijgen dat niet iedere pocket parodontitis is. Daarnaast leer je hoe de einddoelen van de parodontale behandeling efficiënt en doeltreffend kunt bereiken en welk behandeltraject je hiervoor het beste kunt kiezen. Hiermee creëer je meer structuur en helderheid in je praktijkvoering zowel voor je teamleden alsook voor je patiënten.

Daarnaast leer ik ze bij parodontale problemen eerst uit te zoomen om daarna pas op het specifieke probleem in te zoomen. Want als een pocket geen parodontitis blijkt te zijn dan moet je het ook niet als zodanig behandelen. In de cursus leer je dit klinisch te herkennen, zodat de behandeling die je instelt ook het beoogde doel bereikt. Ook al zul je bijna altijd bij een parodontaal probleem oftewel een klinisch verdiepte pocket de bacteriën moeten verwijderen, als de oorzaak voor het aanwezige parodontale probleem anders is, dan zul je daarnaast ook een andere behandeling moeten instellen. Dit en nog meer komt aan bod tijdens deze nieuwe cursus voor tandartsen.

Schelte Fokkema ronde zowel de opleiding tot mondhygiënist als de opleiding tandheelkunde af, maar desondanks kriebelde het gelijk al om verder te gaan studeren en zich te specialiseren. Schelte startte dan ook al snel met de opleiding tot parodontoloog en voerde daarna nog een promotieonderzoek uit op het thema vatbaarheid voor parodontitis. Daarnaast zette Schelte een praktijk voor parodontologie op, namelijk de Parodontologie Praktijk Fokkema waar hij samen met een hecht team al meer dan 25 jaar complexe tandvleesproblemen behandelt.